

WZÓR STRATEGII ZWALCZANIA NADUŻYĆ FINANSOWYCH¹

[W niniejszym wzorze proponuje się sposób usystematyzowania przez instytucję zarządzającą (IZ) jej deklaracji politycznej w sprawie strategii zwalczania nadużyć finansowych, jak również uwzględnia się zobowiązanie ze strony instytucji audytowej]

Wprowadzenie

Instytucja zarządzająca (IZ) programem [należy wpisać informację o programie] zobowiązuje się przestrzegać norm prawnych, etycznych i moralnych na najwyższym poziomie, zasad rzetelności, obiektywizmu i uczciwości oraz pragnie być postrzegana jako **przeciwna nadużyciom i korupcji** w sposobie prowadzenia swojej działalności. Zobowiązania takiego oczekuje się od wszystkich członków personelu. Celem tej strategii jest propagowanie kultury zniechęcającej do nieuczciwych zachowań oraz ułatwienie zapobiegania nadużyciom finansowym i ich wykrywania, a także stworzenie procedur, które pomogą prowadzić dochodzenia w sprawie nadużyć finansowych i powiązanych przestępstw oraz zapewnią podejmowanie właściwych działań w odpowiednim czasie na wypadek zaistnienia takich sytuacji.

Wdrożono procedurę **ujawniania sytuacji konfliktu interesów**.

Termin „nadużycie finansowe” stosuje się powszechnie do określenia szeregu przewinień, obejmujących kradzież, korupcję, sprzeniewierzenie środków publicznych, łapówkarstwo, fałszerstwo, wprowadzanie w błąd, zмовę, pranie pieniędzy i ukrywanie istotnych faktów. Często wiąże się z wprowadzeniem w błąd dla osobistych korzyści, zapewnienia korzyści powiązanej osobie lub stronie trzeciej, czy też w celu narażenia kogoś na stratę – podstawowym czynnikiem odróżniającym nadużycie finansowe od nieprawidłowości jest zamiar. Nadużycia finansowe mogą nieść ze sobą nie tylko skutki finansowe, lecz mogą też nadszarpywać dobre imię organizacji odpowiadającej za skuteczne i efektywne zarządzanie funduszami. Ma to szczególne znaczenie w przypadku organizacji publicznych odpowiedzialnych za zarządzanie funduszami UE. Korupcja to nadużycie uprawnień dla prywatnych korzyści. Konflikt interesów występuje w przypadku, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji przez osobę jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne np. z wnioskodawcą lub beneficjentem funduszy UE.

Obowiązki

- Ogólną odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i korupcji w IZ powierzono [należy wpisać dane departamentu lub osoby], odpowiedzialnemu/odpowiedzialnej za
  - regularny przegląd ryzyka nadużyć finansowych przy pomocy zespołu ds. oceny ryzyka;

---

¹ Wzór deklaracji politycznej w sprawie strategii zwalczania nadużyć finansowych, wraz z odpowiednimi procedurami oceny ryzyka nadużyć finansowych oraz wprowadzeniem skutecznych i proporcjonalnych środków zwalczania nadużyć finansowych w ramach planu działania (gdy ryzyko netto po przeprowadzonych kontrolach jest znaczne lub krytyczne), to podstawowe elementy programu lub strategii instytucji zarządzającej w obszarze zwalczania nadużyć finansowych.

- stworzenie skutecznej strategii zwalczania nadużyć finansowych i planu działania na wypadek nadużyć;
- uświadamianie nadużyć finansowych pracownikom oraz szkolenia;
- dopilnowanie, aby IZ kierowała sprawy do właściwych organów dochodzeniowych niezwłocznie po zdarzeniu.
- Za codzienne zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i za plany działań odpowiadają właściciele procesów/kierownicy z ramienia IZ zgodnie z oceną ryzyka nadużyć finansowych; w szczególności odpowiadają oni za
  - funkcjonowanie odpowiedniego systemu kontroli wewnętrznej w obszarze podlegającym ich kompetencjom;
  - zapobieganie nadużyciom finansowym i ich wykrywanie;
  - należytą staranność i wdrożenie środków ostrożnościowych w razie podejrzenia nadużycia finansowego;
  - podejmowanie działań naprawczych, w tym nakładanie kar administracyjnych, w stosownych przypadkach.
- Instytucje certyfikujące posiadają system, w którym rejestruje się i przechowuje wiarygodne informacje na temat każdej operacji; otrzymują one od IZ odpowiednie informacje dotyczące procedur i przeprowadzonych weryfikacji w odniesieniu do wydatków.
- Oceniając ryzyko nadużycia finansowego oraz adekwatność stosowanych ram kontroli, instytucja audytowa jest zobowiązana postępować zgodnie z zawodowymi standardami².

Zgłaszanie nadużyć finansowych

IZ wdrożyła procedury zgłaszania nadużyć finansowych, zarówno wewnątrz, jak i do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych [*.....należy wpisać informacje dotyczące służbowej hierarchii zgłaszania nadużyć w obrębie organizacji oraz do Europejskiego Urzędu ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych....*].

Wszystkie zgłoszenia będą analizowane z zachowaniem ścisłej poufności oraz zgodnie z [*...należy wpisać odpowiednią ustawę o ochronie/ujawnianiu danych...*]. Pracowników zgłaszających nieprawidłowości lub podejrzenie nadużycia chroni się przed represjami.

Środki zwalczania nadużyć finansowych

IZ wprowadziła proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych w oparciu o dokładną ocenę ryzyka nadużyć finansowych [zob. wytyczne Komisji dotyczące wdrożenia art. 125 ust. 4 lit. c)]. W szczególności, aby wykrywać ryzykowne działania, korzysta z narzędzi informatycznych (takich jak ARACHNE), jak również dba o to, by pracownicy mieli świadomość ryzyka nadużyć finansowych i byli poddawani szkoleniom poświęconym zwalczaniu nadużyć finansowych. Wszystkie przypadki podejrzenia nadużycia i faktycznego nadużycia finansowego IZ energicznie i niezwłocznie poddaje przeglądowi w celu usprawnienia wewnętrznego systemu zarządzania i kontroli, jeżeli zachodzi taka konieczność. [*...tu należy wpisać informacje dotyczące procedur przeglądu...*].

Wniosek

Nadużycie finansowe może objawiać się na wiele różnych sposobów. IZ stosuje politykę zakładającą zero tolerancji dla nadużyć finansowych i korupcji oraz wykorzystuje solidny

---

² Międzynarodowe Standardy Profesjonalnej Praktyki Audytu Wewnętrznego, Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej.

system kontroli, zaprojektowany tak, aby zapobiegał nadużyciom finansowym i wykrywał je w możliwie największym stopniu, a także korygował ewentualne skutki zaistniałych nadużyć.

[*Skreślić lub zachować, w stosownych przypadkach:*] Za niniejszą strategię oraz wszystkie stosowne procedury odpowiada [*...należy wpisać nazwę organu nadzoru, który zatwierdzi strategię zwalczania nadużyć finansowych, np. zarząd*], który będzie poddawał je aktywnym przeglądom i na bieżąco uaktualniał.